

Uppföljning hot och våld mot inspektörer

Kristofer Jervinge

Naturvetarna

2015-05-19

Inledning

I slutet av 2012 genomförde Naturvetarna två enkätundersökningar om arbetsmiljön för inspektörer i förbundet. Data från dessa två enkäter mynnade under våren 2013 ut i rapporten *Inspektörernas arbetsmiljö i fokus – En ohållbar situation*. I denna rapport redogjordes för hur situationen såg ut för Naturvetarnas medlemmar som arbetar som inspektörer i kommuner och på länsstyrelsen. De som tillfrågades i den ena enkäten riktad mot kommuner var miljö- och hälsoskyddsinspektörer och livsmedelsinspektörer. I enkäten till länsstyrelsen var det djurskyddsinspektörer som tillfrågades.

Som framgår av titeln så förs det i rapporten resonemang kring att svaren visar på att inspektörerna har en ohållbar arbetsmiljö ur olika aspekter. Det framgick med önskvärd tydlighet i enkätundersökningarna 2012 att de är utsatta för en utbredd hot- och våldsproblematisering.

Sedan 2012 har därför Naturvetarna drivit frågan om att samtliga inspektörsgrupper behöver ett utökat skydd i lagstiftning i sin tjänsteutövning. Djurskyddsinspektörer har också fått en ändring i lagstiftningen, offentlighets- och sekretesslagen, som innebär att man inte behöver ha sitt namn på sin legitimation när man är ute på kontroll samt att personuppgifter inte omfattas av offentlighetsprincipen.

Enligt Naturvetarnas sätt att se på saken är detta utökade skydd i lagstiftning inte tillräckligt, även om förbundet arbetar för att även livsmedelsinspektörer och miljö- och hälsoskyddsinspektörer bör få åtminstone ett liknande skydd initialt. I förlängningen anser förbundet att skyddet måste bli än starkare där inspektörerna inte heller ska behöva skriva under besluten med sina namn. Det skydd som utredare hos Polisen omfattas av är enligt Naturvetarnas mening på en nivå som skulle vara lämplig även för förbundets inspektörer.

Bakgrunden till att Naturvetarna driver frågan om att skyddet för dessa yrkeskårer bör utökas är som sagt hot- och våldsproblematiseringen. För att ge ytterligare tyngd till förbundets linje skickades samma frågor som 2012 ut på nytt i slutet av 2014. Den här gången gick frågorna ut till samtliga Naturvetarnas medlemmar då frågorna hängdes på i den årligt återkommande löneenkäten. Svaren på denna enkät visar tydligt att det inte finns några andra medlemsprofessioner som är lika utsatta för hot- och våld som inspektörerna hos Naturvetarna.

De övergripande resultaten kring hot i undersökningen

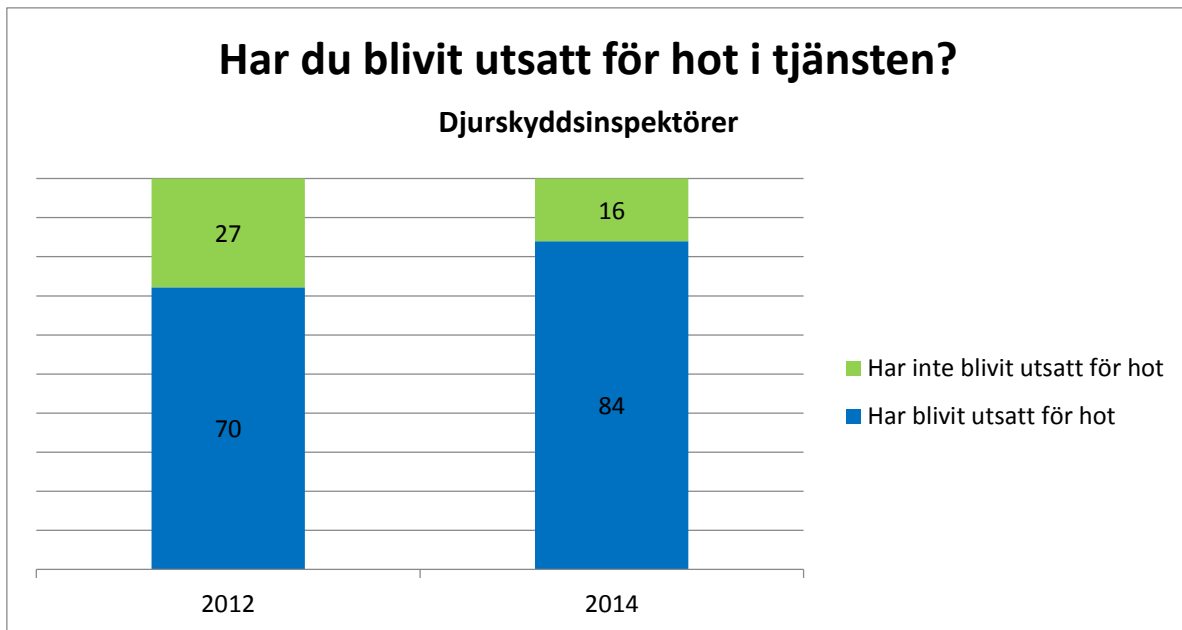

Diagrammet ovan visar hur det ser ut med om man har blivit utsatt för hot i tjänsten för samtliga medlemmar i Naturvetarna utifrån svaren 2014.

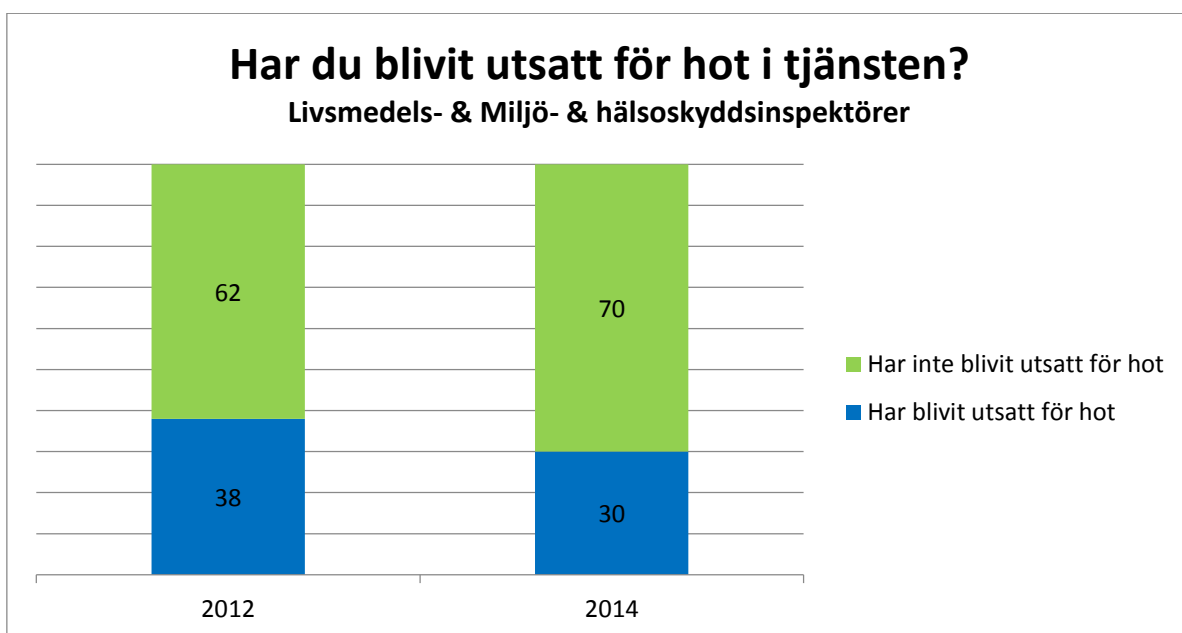
Av de som besvarade 2014 års löneenkät, ca 60 procent av de yrkesverksamma medlemmarna, och även fyllde i frågorna kring hot och våld var det 8 procent som uppgav att de utsatts för hot. När man bryter ner frågan om hot däremot kan man göra intressanta observationer. Hela 26 procent av de som i löneenkäten uppgav "Myndighetstillsyn" som arbetsinriktning uppgav att de utsatts för hot i tjänsten.

Situationen för förbundets inspektörer avseende hot

Detta slår dessutom igenom för löneenkäten totalt då arbetsinriktning myndighetsutövning är en av de större grupperna i löneenkäten. Bryter man ner denna arbetsinriktning på olika befattningar så sticker framförallt djurskyddsinspektörer ut där hela 84 procent uppgett att de utsatts för hot i tjänsten. Bland de kommunala inspektörerna hos förbundet är motsvarande siffra 30 procent.

Diagrammet ovan visar den procentuella svarsfrekvensen kring hur många djurskyddsinspektörer som uppgivit att de blivit utsatta för hot i tjänsten i de två enkäterna 2012 respektive 2014.

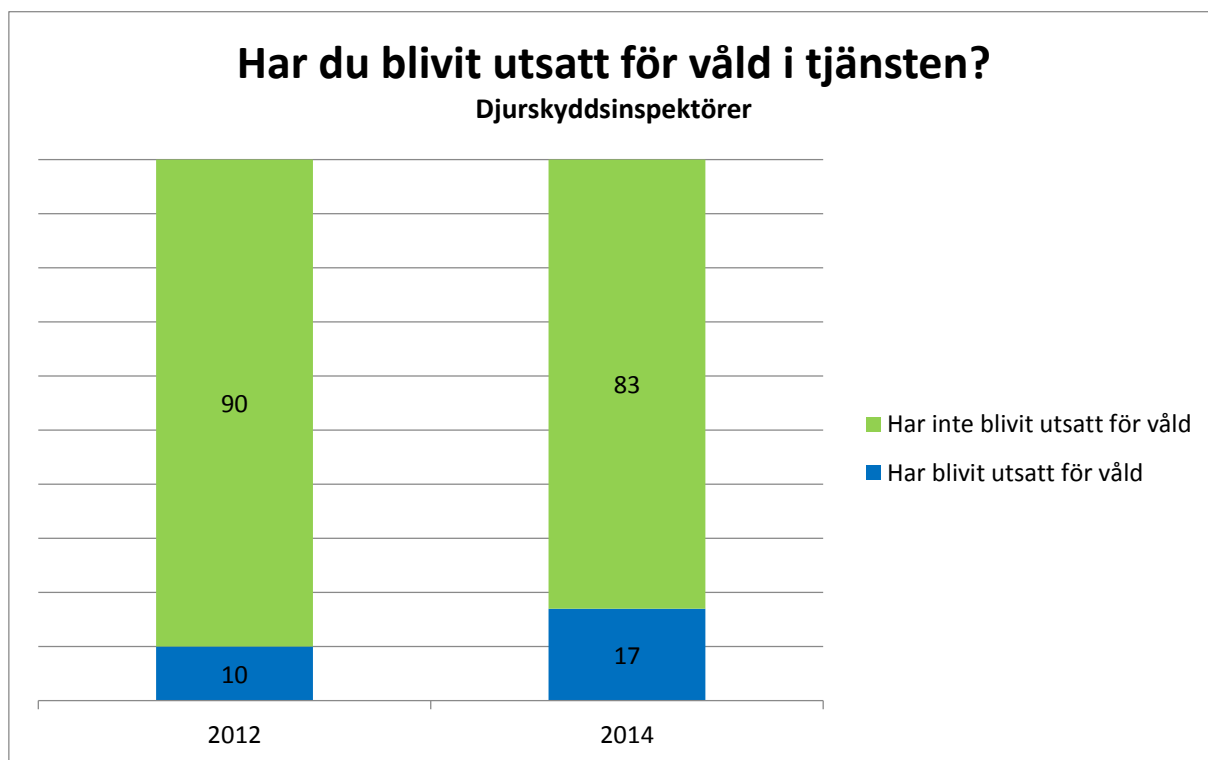
Diagrammet ovan visar den procentuella svarsfrekvensen kring hur många livsmedels- och miljö och hälsoskyddsinspektörer som uppgivit att de blivit utsatta för hot i tjänsten i de två enkäterna 2012 respektive 2014.

Som framgår av diagrammen ovan är inspektörerna i förbundet i hög utsträckning utsatta för hot i sin tjänsteutövning. Däremot ska man inte dra slutsatsen att hoten nödvändigtvis har ökat för djurskyddsinspektörer samt minskat för de kommunala inspektörerna. Vad dessa två enkätundersökningar främst bekräftar är att dessa yrkesgrupper är utsatta för hot i hög utsträckning. Omständigheterna och urvalen till enkäterna gör dock att resultaten inte kan verifiera om situationen förändrats sedan 2012. De ska ses som två oberoende studier vid två olika tidpunkter.

Vad man dock kan poängtera är att det trots allt är anmärkningsvärt att djurskyddsinspektörer är fortsatt utsatta för hot i en utsträckning som är alarmerande. Detta trots att man fått ett utökat skydd i lagstiftning. Detta ger ytterligare tyngd till Naturvetarnas slutsats att, även om förbundet förvisso anser att även kommunala inspektörer bör omfattas av minst ett liknande skydd, är detta inte tillräckligt. Ett skydd mer i linje med det som utredare hos Polisen har är lämpligare.

Situationen avseende våld

När det gäller om man utsatts för våld i tjänsten var frekvensen av de som svarade ja bland alla Naturvetarnas medlemmar som tur är väldigt låg, bara drygt 0,4 procent. Även när det gäller denna problematik sticker förbundets inspektörer ut som särskilt utsatta och då speciellt djurskyddsinspektörer.

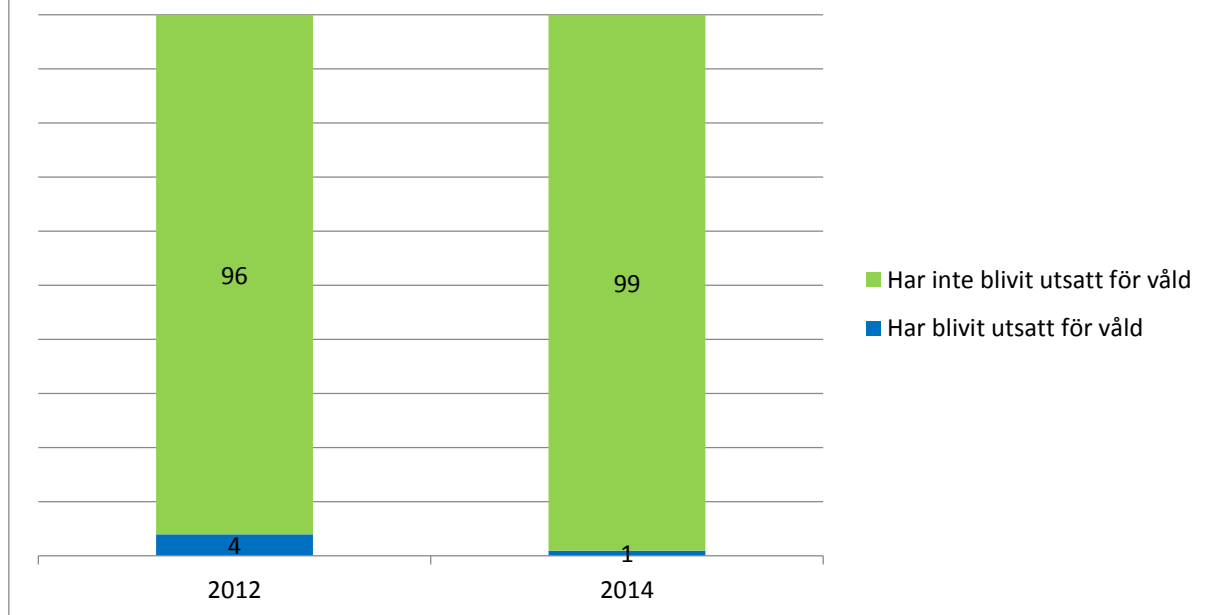

Diagrammet ovan visar den procentuella svarsfrekvensen kring hur många djurskyddsinspektörer som uppgivit att de blivit utsatta för våld i tjänsten i de två enkäterna 2012 respektive 2014.

Ca 17 procent av djurskyddsinspektörerna och ca 1 procent av livsmedels- och miljö- och hälsoskyddsinspektörer uppger att de utsatts för våld i tjänsten när de tillfrågades i slutet av 2014.

Har du blivit utsatt för våld i tjänsten?

Livsmedels- & Miljö- & hälsoskyddsinspektörer

Diagrammet ovan visar den procentuella svarsfrekvensen kring hur många livsmedels- och miljö- och hälsoskyddsinspektörer som uppgett att de blivit utsatta för våld i tjänsten i de två enkäterna 2012 respektive 2014.

Slutsats

I rapporten som publicerades 2013 lades en strategi upp för hur Naturvetarna ska arbeta med hot och våldsproblematiken framöver. Eftersom situationen enligt den nyligen genomförda enkäten består kommer förbundet fortsätta detta arbete med oförtruten kraft. Naturvetarna ställer krav på arbetsgivare att dels ha en beredskapsplan mot hot och våld på plats samt givetvis att man ska använda den aktivt. Vi driver att arbetsgivaren alltid ska anmäla hot och våld som rör arbetet. Detta gäller även hot som sker i bloggar, i sociala medier och på nätet i allmänhet som är arbetsrelaterade.

En arbetsgivare ska inte kunna hävda att ett hot på nätet per definition rör den privata sfären, som också har framkommit att många medarbetare upplever att arbetsgivare gör. Naturvetarna kommer fortsätta att driva att arbetsmiljöverket tar fram material kring hur arbetsgivare bör agera när det gäller hot i bloggar, sociala medier och på nätet som är relaterat till en individs tjänsteutövning.

Djurskyddsinspektörer har fått ett utökat skydd i lagstiftning men det är inte tillräckligt enligt Naturvetarna, inte minst mot bakgrund av att personer med skyddade uppgifter i dagsläget hängs ut på nätet, och värre än så nämns inte miljö-, hälso- och livsmedelsinspektörer. Förbundet kommer tillsammans med våra professionsföreningar fortsätta arbeta för i första hand att alla inspektörer omfattas av detta grundläggande skydd men även att skyddet utökas. Poliser är en grupp som har väldigt långtgående skydd när det gäller utredningar och det finns egentligen ingen orsak till att ett sådant skydd inte skulle kunna omfatta även andra yrkeskårer i samhället.

Organisationsfrågor har inte berörts i denna uppföljning men förbundet står fast vid sin uppfattning att "tillsynsfrågan" bör tas på allvar av regeringen och utredas ordentligt i ett samlat grepp. Hur kan man åstadkomma en rättssäker, likvärdig och lärande organisation för tillsynen som i så stor utsträckning som möjligt är befriad från hot och våld?